

Szabó Ferencnek a Rákóczi Szövetség Gyöngyösi elnökének a beszéde

Háromszázharmincöt éve, 1676. március 27-én született Borsiban II. Rákóczi Ferenc, Erdély és Magyarország fejedelme.

1676. március 27-én született Borsi várában, Zemplén megyében. Apja I. Rákóczi Ferenc választott erdélyi fejedelem, a Wesselényi-összeesküvés résztvevője, anyja Zrínyi Ilona volt. Mostohaapjával, Thököly Imrével ott volt Bécs 1683-as török ostrománál, majd 1685-1688 között anyjával az ostromlott munkácsi várban élt. A kapituláció után a várat elvették családjától, gyámja Kollonich Lipót esztergomi érsek lett. Jezsuiták nevelték Csehországban, Habsburg-hű szellemben, a prágai egyetemen logikát, retorikát, matematikát, műszaki és hadi tudományokat tanult, magyarul csaknem elfelejtett.

Tizenhat éves korától Bécsben élt, 1694-ben elvette Sarolta Amália hessen-rheinfelsi hercegnőt és hazatért magyarországi birtokára. Sáros megye főispánjaként nem vállalta el az 1697-es hegyaljai felkelés vezetését. Bercsényi Miklós hatására és a megtorlás kegyetlensége miatt azonban 1700-ban szervezkedni kezdett. s XIV. Lajos francia királytól is segítséget kért. Futára elárulta, s 1701-ben Bécsújhelyt börtönbe zárták, ugyanabba a cellába, ahonnan nagyapját, Zrínyi Pétert vitték kivégezni. Felesége és a börtönparancsnok vezetésével megszökött és Lengyelországba menekült. Brezan várában keresték fel a tiszaháti felkelők, akiknek kérésére 1703-ban hazatért, kiáltványa a fegyvert fogó jobbágyoknak felszabadítást ígért, s mindenkit harcra hívott az idegen elnyomás ellen.

1703 végére a felkelők elfoglalták a Tiszántúlt, s a nemesség nagy része is csatlakozott hozzájuk. 1704-re az ország nagy része kezükre került, Rákóczi maga vezette a tiszántúli és Duna-Tisza-közi hadjáratot, több várostromot és jelentős ütközetet. 1704 júliusában Erdély fejedelmévé választotta a gyulafehérvári országgyűlés, 1705 szeptemberében a szécsényi országgyűlés a magyarországi szövetkezett rendek vezérlő fejedelmévé tette. Ekkor döntöttek az erdélyi rendekkel kötendő szövetségről is, de erre nem kerülhetett sor Erdély császári megszállása miatt. Erdély 1706-ban ismét Rákóczi kezére került, a rendek újra hűséget fogadtak neki, kimondták az elszakadást a dinasztiától, és a négy keresztény vallás szabad gyakorlását.

1707-ben az ónodi magyar országgyűlés megfosztotta a trónotói Habsburgokat s felfüggesztette a harcok idejére a nemesi adómentességet.

Rákóczi kitűnő állam- és hadszervező volt, központosított államot akart létrehozni és merkantilista gazdaságpolitikát folytatott. Azonban a katonáskodó jobbágyok felszabadítása miatt szembekerült a magyarországi nemesi ellenzékkel, s hiába érte el 1708-ban a jobbágyok mentesítését kötelmeik alól, nem tudta egyszerre mindkét osztály érdekeit képviselni. Szabadságharca 300 évvel ezelőtt elbukott.